

СИЛАБУС
з дисципліни «Страховання»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) **Луценко Олена Анатоліївна**, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/lucenko-olena-anatoliivna>

2) **Пререквізити** (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Економічна теорія», «Статистика».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Проектний менеджмент в публічному адмініструванні», «Фінанси, гроші та кредит», «Податкова система», "Соціальна політика та соціальна робота".

3) **Коротка анотація дисципліни** (загальна характеристика, особливості, переваги).

Метою викладання навчальної дисципліни «Страховання» є оволодіння теорією і практикою страхової справи, набуття навиків і фінансово-економічної роботи у сфері страхування, що дасть змогу ефективно використовувати страхування як механізм зниження ризиків у практичній діяльності.

Навчальна дисципліна «Страховання» **буде корисна** майбутнім висококваліфікованим фахівцям для набуття професійних знань і практичних навичок щодо забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті та змісту та організації роботи страховиків з деталізацією основних галузей страхування.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати:

- нормативну та законодавчу базу щодо організації страхування в Україні;
- види і форми страхування;
- сутність класифікації страхування за різними ознаками;
- основні категорії, методи та механізми функціонування страхової галузі в Україні;
- умови та чинники формування і функціонування страхового ринку, тенденції і перспективи його розвитку;
- мету і значення державного регулювання страхової діяльності;
- види і форми організації страхових компаній, що діють на страховому ринку України;
- методику побудови страхових тарифів;
- склад і джерела доходів і видатків страховика;
- порядок формування і використання страхових резервів;
- ключові терміни та поняття з дисципліни «Страховання»;

вміти:

- використовувати набуті теоретичні знання при страхуванні від різних ризиків, що загрожують підприємству та його працівникам;
- визначати збиток і страхове відшкодування;
- вести фінансово – господарську діяльність страхової організації;
- проводити оцінку фінансового стану страхової компанії;
- організувати та планувати фінансову стратегію страхової компанії;
- самостійно виконувати страхування фізичних та юридичних осіб;
- розв'язувати страхові задачі та складати договори страхування;
- приймати управлінські рішення щодо уникнення ризиків за допомогою укладання відповідних договорів.

4) **Мета та основні задачі дисципліни.**

Метою вивчення дисципліни є оволодіння теорією і практикою страхової справи, розуміння фінансово-економічних аспектів сфери страхування, застосування яких надає можливість ефективно використовувати сферу фінансових відносин як механізму подолання ризиків у практичній діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання:**

- з'ясування необхідності і сутності страхування;

- засвоєння методів організації та функціонування страхового ринку в Україні;
- вивчення умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування і страхування відповідальності.
- з'ясування сутності та значення надання страхових послуг для страхування ризиків підприємств та фізичних осіб;
- ознайомлення з джерелами та особливостями надання страхових послуг підприємствам різних галузей, сфер діяльності та форм власності;
- ознайомлення із законодавчою базою, що забезпечує страхову діяльність підприємств;
- вивчення порядку та методів проведення страхування і перестраховування.

Компетентність, що забезпечує.

Вивчення дисципліни забезпечує формування у фахівців здатності: трансформувати знання теоретичних основ страхової справи, застосування законів та навиків фінансово-економічної роботи як механізму зниження ризиків у практичній діяльності; аналізувати сучасний стан страхування в Україні і показники його світового розвитку; обчислювати показник ринкової концентрації страхового ринку; визначати тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку; формувати цілісне бачення організаційної структури страхового ринку; складати договори страхування з деталізацією галузей страхування; узагальнювати тенденції і закономірності розвитку вітчизняного та світового страхових ринків; використовувати знання зі страхування для вирішення професійних завдань

5) Організація навчання.

Система оцінювання

<i>Професійні компетенції</i>	<i>Методи та форми навчання</i>		<i>Оцінка рівня сформованості компетентностей</i>	
			<i>Форма контролю</i>	<i>Бал</i>
Змістовний модуль 1. «Теорія страхування. Страховий ринок».				36
трансформувати знання теоретичних основ страхової справи, застосування законів та навиків фінансово-економічної роботи як механізму зниження ризиків у практичній діяльності	Лекція	Економічна сутність страхування і його роль в ринковій економіці	Робота на лекції	3
	Семінарське заняття	Форми, види, системи страхування	семінар-дискусія	3
	Самостійна робота студентів	Розрахунок страхової суми, внесків, збитків, платежів відповідно до системи страхування.	рішення задач	3
	Лекція	Ризики, їх класифікація, ризик-менеджмент	Робота на лекції	3
	Семінарське заняття	Економічна сутність та класифікація ризиків	семінар-дискусія	3
	Самостійна робота студентів	Методи оцінки ризиків та управління ними	робота на лекції	3
	Лекція	Страховий ринок	робота на лекції	3
	Семінарське заняття	Сутність, класифікація і субєкти страхового ринку	семінар-дискусія	3
	Самостійна робота студентів	Аналіз страхового ринку	презентація результатів	3
	Лекція	Організація страхової діяльності	робота на лекції	3
Семінарське заняття	Захист підготовлених рефератів, понятійний диктант	семінар-дискусія	3	

<i>Професійні компетенції</i>	<i>Методи та форми навчання</i>		<i>Оцінка рівня сформованості компетентностей</i>	
			<i>Форма контролю</i>	<i>Бал</i>
	Самостійна робота студентів	Договір страхування. Вивчення закону України «Про страхування»	семінар-дискусія, поточна контрольна робота	3
Змістовний модуль 2.				
«Галузі страхування. фінансово-економічна діяльність страхових компаній»				
аналізувати сучасний стан страхування в Україні і показники його світового розвитку ; обчислювати показник ринкової концентрації страхового ринку; визначати тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку; формувати цілісне бачення організаційної структури страхового ринку; укладати договори страхування; узагальнювати тенденції і закономірності розвитку вітчизняного та світового страхових ринків; використовувати знання зі страхування для вирішення професійних завдань	Лекція	Соціальне та особисте страхування	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Оволодіння методикою розрахунку страхових платежів і відшкодувань при медичному страхуванні, страхуванні від нещасних випадків	рішення задач	2
	Самостійна робота студентів	Укладення договору страхування від нещасних випадків	рішення задач	2
	Лекція	Майнове страхування	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Оволодіння методикою розрахунку страхових сум, платежів, відшкодувань, збитків	рішення задач	2
	Самостійна робота студентів	Страхування майна юридичних і фізичних осіб, укладення договору страхування	семінар-дискусія, рішення задач	2
	Лекція	Страхування відповідальності	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Бліцопитування. Захист студентами підготовлених рефератів.	рішення задач	2
	Самостійна робота студентів	Методика розрахунку страхових сум, платежів, відшкодувань, збитків	рішення задач	2
	Лекція	Актуарні розрахунки	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Методика побудови страхових тарифів	рішення задач	3
	Самостійна робота студентів	Виконання розрахункових завдань та участь у обговоренні отриманих результатів.	рішення задач	2
	Лекція	Перестрахування і співстрахування	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Понятійний диктант. Виконання Розрахункових завдань страхових сум, платежів, відшкодувань, збитків	рішення задач	2
	Самостійна робота студентів	Укладання договору перестрахування і співстрахування	презентація результатів	1
	Лекція	Доходи, витрати і прибуток страховика	робота на лекції	2
Практичне заняття	Розрахунок фінансових результатів і оподаткування страховика	рішення задач	2	
Самостійна робота студентів	Підготовка тез доповіді для опублікування за результатами виступу на науковій студентській конференції	презентація результатів	3	

<i>Професійні компетенції</i>	<i>Методи та форми навчання</i>		<i>Оцінка рівня сформованості компетентностей</i>	
			<i>Форма контролю</i>	<i>Бал</i>
	Лекція	Фінансова надійність страхової компанії	робота на лекції	3
	Практичне заняття	Понятійний диктант. Виконання індивідуальних розрахункових завдань, захист студентами підготовлених рефератів	поточна контрольна робота	3
Загальна кількість годин з них: лекції практичні самостійні		120 30 30 60	Кількість балів	80
Вид контролю			іспит	20

Приєм і консультації по виконанню завдань щодо самостійної роботи студентів (СРС) проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
		<i>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</i>	<i>для заліку</i>
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

б) Політика курсу.

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література.

Основна література:

Нормативно-законодавчі акти

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
4. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова КМУ від 14.08.1996 р. № 959 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-96-п>.
5. Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками : Постанова КМУ від 18.12.1996 р. № 1523 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-п>.
6. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків : Розпорядження Держфінпослуг України від 03.02.2004 р. № 39 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/217.html>.
7. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Держфінпослуг від 17.03.2005 р. № 3755 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/files/RK-3775.pdf>.
8. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України Закон від 01.07.2004 р. № 1961-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1961-15/>.
9. Про страхування : Закон України від 07.03.96 № 86/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр/>.
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/>.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

1. Базилевич В. Д. Страхування : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Р. В. Пікус та ін. ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
2. Внукова Н. М. Страхування: теорія та практика : навч.-метод. посібн. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко та ін. ; за заг. ред. Н. М. Внукової. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 656 с.
3. Осадець С. С. Страхування : підручник / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, В. Л. Бабко та ін. ; за заг. ред. С. С. Осадеця. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.
4. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посібн. / О. Д. Вовчак. – Львів : Новий світ-2000, 2006. – 480 с.

Додаткова

1. Александров В.Т. Страхова справа. Інтегрований навчальний комплекс : підручник. Автоматизована система навчання на CD та Інтернет-портал: У 2 кн. / В. Т. Александров, О. М. Бандурка, О. І. Ворона та ін. – Кн. 1 : Страхування. Страхові послуги. – К. : НВП "АВТ", 2003. – 640 с.
2. Базельський Комітет. Кредитні рейтинги та додаткові джерела інформації про кредитоспроможність // Фінансовий ринок України. – 2006. – № 5. – С. 34–37.
3. Баклаженко С. Страхова система України / С. Баклаженко // Страхова справа. – 2006. – № 3. – С. 54–58.
4. Белянкін Г. А. Платежеспособность страховой компании / Г. А. Белянкін // Фінанси. – 2006. – № 5. – С. 45–49.

5. Внукова Н.М. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія / Н. М. Внукова, В. А. Смоляк, Ж. О. Андрійченко [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова ; Харківський національний економічний ун-т. – Х. : АдВА, 2009. – 195 с.
6. Внукова Н. Н. Кредитно-рейтинговая оценка страховщиков [Электронный ресурс] / Н. Н. Внукова, Н. И. Притула. – Режим доступа : www.belbroker.com.
7. Временко Л. В. Регулирование страховой деятельности – взгляд страховщиков / Л. В. Временко, Д. Кондратенко // Insurance TOP. – 2005. – № 4(12). – С. 8–10.
8. Орланюк-Малицкая Л. А. Платежеспособность страховой организации / Л. А. Орланюк-Малицкая. – М. : АНКИЛ, 2007. – 280 с.
9. Основи фінансового моніторингу фінансових послуг : навч. посібн./ Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук, В. А. Смоляк та ін. ; за заг. ред. Н. М. Внукової. – К. : КНТ, 2008. – 136 с.
10. Ткаченко Н. В. Досвід оцінювання міжнародними рейтинговими агентствами фінансової стійкості страховиків / Н. В. Ткаченко // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 69–83.
11. Ткаченко Н. В. Новітні підходи до оцінки платоспроможності страхових компаній в рамках Solvency II / Н. В. Ткаченко // Банківська справа. – 2010. – № 4. – С. 62–71.
12. Ткаченко Н. В. Рейтинг фінансової стійкості страхових компаній та основні підходи до його класифікації / Н. В. Ткаченко // Світ фінансів. – 2009. – №4 (21) – С. 182–190.
13. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку : монографія / В. М. Фурман. – К. : Наукова думка, 2006. – 334 с.
14. Шумелда Я. Страхування : навч. посібн. / Я. Шумелда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль : Джура, 2006. – 497с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг України): офіційний сайт. – Режим доступу : // www.dfp.gov.ua.
2. История и аналитика страхового рынка Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : // www.forINSURER.com.
3. Ліга страхових організацій України: офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.uainsur.com>.
Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>